

Veterinærinstituttet
Oslo

Deres ref:
Vår ref:
Dato:
19.05.20
Org.nr: 985 399 077

Statens tilsyn for planter, fisk, dyr og næringsmidler

Bestilling av risikovurdering: «Hvordan påvirkes risikoen for smittespredning av de nye kravene til behandling av transportvannet fra brønnbåter?»

Bakgrunn:

Når Mattilsynet vurderer å godkjenne en søknad om etablering eller utvidelse av et akvakulturanlegg, skal vi vurdere risiko for smitte til anlegget og fra anlegget til det omkringliggende miljø.

Som en del av den generelle smitterisikovurderingen, som sammen med krav til levestandard er avgjørende for om etableringssøknader innvilges, jf. etableringsforskriften § 7, skal avstand til farled som brukes til transport av levende oppdrettsfisk vurderes.

Mattilsynet har på generelt grunnlag vurdert smitterisikoen til og fra brønnbåter dithen at det er en anbefalt minsteavstand på 1500 meter i sjø til «*viktige transportruter (farleder) for levende oppdrettsfisk*» (Viser til etableringsretningslinjen pkt 6.2. I tillegg til avstand, vurderes også strømforhold).

Dette ble tatt inn i etableringsretningslinjen 2. november 2004, som følge av en rekke sykdomsutbrudd i Sogn og Fjordane som fulgte brønnbåtleden.

Vi har vurdert at kravet til avstand mellom farled og lokalitet har bidratt til å unngå smittespredning mellom brønnbåt og lokalitet. Etter at BarentsWatch kom på plass har vi fått en mye bedre oversikt over hvor brønnbåtene går. Vi ser at det er mange lokaliteter som ligger nærmere enn 500 – 1000 m fra farled som trafikkeres av brønnbåter. Mange av disse lokalitetene er etablert før retningslinjen for etablering ble laget og noen er gitt på tross av føringene gitt i etableringsretningslinjen. Mattilsynet mottar mange søknader om etablering av nye lokaliteter eller utvidelser av lokaliteter nærmere enn 1,5 km.

Fra 1. januar 2021 trer endringer i forskrift om *transport av akvakulturdyr* i kraft. § 22 første og andre ledd stiller fra dette tidspunktet krav om at:

«Ved brønnbåttransport av fisk til et akvakulturanlegg, unntatt slaktemerd, skal transportvannet behandles før det tas inn i brønnen. Dette gjelder ikke vann som tas inn fra akvakulturanlegget

www.mattilsynet.no

Mattilsynet
Hovedkontoret

Saksbehandler: Bjarne Bjørshol
Tlf: 22778008
Besøksadresse:
E-post: postmottak@mattilsynet.no
(Husk mottakers navn)

Postadresse:
Felles postmottak, Postboks 383
2381 Brumunddal
Telefaks: 23 21 68 01

som fisken kommer fra. Ved brønnbåttransport av fisk til et slakteri, inkludert slaktemerd ved slakteri, skal transportvannet behandles før det slippes ut fra brønnbåten.

Behandling av transportvann etter første ledd skal skje ved bruk av godkjent metode for desinfeksjon som tilfredsstillende krav til effekt i henhold til forskrift 20. februar 1997 nr. 192 om desinfeksjon av inntaksvann til og avløpsvann fra akvakulturrelatert virksomhet § 10 nr. 1. Organisk slam som produseres ved behandling av transportvann som slippes ut fra brønnbåten, skal samles opp og behandles som animalsk biprodukt»

De nye kravene fører til at det blir forbudt med brønnbåter som ikke kan regulere inntak av sjøvann i brønnen. Transportvannet skal behandles (desinfiseres) før det tas inn eller slippes ut av brønnene. I noen tilfeller skal brønnbåtene gå «fysisk lukket», f.eks. gjennom ILA-frie segment eller der Mattilsynet stiller krav om det. Etter det vi kjenner til, er desinfeksjon med UV den mest vanlig måten å behandle transportvannet inn eller ut av brønnbåtene.

Oppdrag:

Med bakgrunn i de nye kravene i transportforskriften § 22 nevnt over, ber Mattilsynet om kunnskapsstøtte for å vurdere om risikoen for å overføre smitte mellom brønnbåt og lokaliteter vil bli redusert.

Eksempel på aktuelle situasjoner som kan føre til spredning av sykdom:

- Brønnbåten transporterer smolt og passerer i nærheten av en lokalitet med mistanke/påvisning av smittsomme sykdommer f.eks. ILA/PD.
- Brønnbåten transporter fisk som er infisert med smittsomme sykdommer f.eks. ILA/PD.

Vi er kjent med at det er utfordringer i deler av næringen med å drifte UV-anleggene på en smittesikker måte, og andre uheldige driftsforhold som kan redusere effekten av desinfeksjon. Det er ønskelig at dere vektlegger det i deres vurderinger. Eksempler på dette:

- De fleste brønnbåtene er utstyrt med UV-anlegg med begrenset kapasitet. Disse desinfiserer bare en del av vannstrømmen (ikke alt vann inn eller ut).
- Det er ikke alle fartøy som har på plass logging som viser at vannet inn eller ut av brønnen er desinfisert med UV.

Konkret ber vi dere om også å ta med følgende situasjoner i vurderingene:

- Bypass ved åpning av inntaksventiler er mulig på alle brønnbåter.
- Vi ser at det kan tas inn eller slippes ut vann ved menneskelig svikt, bevisst handling, feil med UV-anlegget eller pga. akutte situasjoner.
- Vil UV-anlegget fungere dårlig etter en tid med lukket brønn? Vil UV-anlegget desinfisere transportvannet godt nok når det hoper seg opp organisk materiale (slim og dritt) fra fisken?

Hva er det vi konkret ønsker vurdert?

- Sp. 1: Vil smitterisikoen mellom brønnbåt og lokalitet påvirkes av de nye kravene i transportforskriften § 22?

Hvis «ja»:

Sp. 1 A: Kan godkjent desinfeksjon av transport vann gi tilstrekkelig sikring mot smittespredning?

Sp. 1 B: I hvilke tilfeller kan godkjent desinfeksjon av transport vann sidestilles med lukket transport?

Sp. 1 C: I hvilken grad påvirkes smitterisikoen til anlegg i sjøen fra brønnbåten av at transportvannet behandles før det slippes ut av brønnbåten?

Sp. 1 D: I hvilken grad påvirkes smitterisikoen fra anlegg i sjøen til fisk i brønnbåten av at transportvannet ved transport av fisk til utsett, behandles før det tas inn i brønnbåten?

- Sp. 2: Er det faglig forsvarlig å se bort fra avstandskrav mellom farled og anlegg?

Hvis «nei»:

Sp. 2 A: I hvilken grad påvirkes smitterisikoen til og fra brønnbåten av avstand mellom farled og akvakulturanlegg i sjøen dersom avstanden er henholdsvis 1500 meter, 1000 meter og 500 meter?

- I «Tiltaksplan for å bekjempe pankreassykdom (PD) på fisk» står det at «*transport av fisk med mistanke om eller påvist PD skal gjennomføres helt lukket dersom transporten passerer nærmere enn 5 km fra et anlegg uten påvist PD.*»

Sp. 3: Er dette et faglig riktig krav som bør settes for å hindre spredning av PD?

Tidsfrist

Vi ber om at risikovurderingen ferdigstilles og sendes til Mattilsynet innen 15.08.20.

Kontaktpersoner

Kontaktpersoner for oppdraget i Mattilsynet er:

- Solveig Bjørnerud Khan, rådgiver, epost: Solveig.Bjornerud.Khan@mattilsynet.no
- Bjarne Bjørshol, seniorrådgiver, e-post: Bjarne.Bjorshol@mattilsynet.no

Med hilsen

Friede Andersen
Seksjonssjef
Seksjon fiskehelse og fiskevelferd